

Конкурс як привітання до свята демократії

Романівська селищна рада

Конкурс есе для учнів 9-11 класів закладів освіти Романівської селищної ради
«Якби очільником громади був я...»
(до Дня місцевого самоврядування)

Подання робіт до 5 грудня 2024р.
Оцінювання робіт 6-8 грудня 2024р.
Нагородження переможців 9 грудня 2024р.

Умови конкурсу

Вже 9 грудня 2024 року у Романові буде відоме прізвище переможця конкурсу есе «Якби очільником громади був (була) я».

Конкурс приурочений до Дня місцевого самоврядування, який щорічно відзначається в Україні 7 грудня. До участі у конкурсі запрошувалися учні 9-11 класів гімназій, ліцеїв (та їхніх філій) Романівської селищної ради.

Сам по собі захід начебто нічим особливим не відзначається. Шкільні твори на так звану вільну тему традиційно присвячують певним датам, професійним святкам, подіям, які мають помітний вплив на життя, історію країни. Однак твір-есе відрізняється тим, що передбачає висловлювання своєї думки у довільній прозовій формі. Есей або думки з приводу тим і цікавий, що дозволяє його авторам висловити

власну точку зору, своє ставлення до людини, до ситуації, до справи чи певного явища.

Особливість назви есе, яку запропонували школярам Романівщини, полягає у тому, що думка людей (а тим паче шкільної молоді) часто вважається таким собі явищем другорядного порядку. Якщо абстрагуватися від шкільного твору чи есе, то мусимо визнати одну цікаву особливість. От не люблять і саме тому не звикли у нас органи влади (а тим паче органи місцевого самоврядування) вивчати думку людей. Проводити соціологічні обстеження у вигляді анкетувань, опитувань, не кажучи вже про референдуми. А даремно. Навіть такий виконаний у шкільному варіанті дитячий вислів певної думки є виявом справжньої демократії, проявом якої є свобода слова і реалізація права на вільне висловлювання. Тому, схвалюючи ініціативу проведення конкурсу есе «Якби очільником громади

був (була) я», вважаємо за потрібне врахувати певні чинники та деталі, які мають не менше значення, аніж відповідь на питання про те, хто стане переможцем конкурсу.

Не менш важливим аспектом, на який варто звернути увагу, стане кількість бажаючих учнів висловити свої думки з приводу ідеального портрета очільника громади.

Якщо 6, 8 чи навіть 10 учасників-конкурсантів візьмуть участь у творчому змаганні із написання есе, то це одне. А якщо учасників конкурсу буде двадцять, тридцять, сорок чи й ще більше? Тоді конкурс можна буде вважати справжнім святом демократії. Однак сама спроба і пропозиція висловити свої думки з приводу ідеальної постаті керівника (очільника) громади за нинішніми мірками вже

заслужує на позитивну відзнаку чи навіть на похвалу.

Хтось колись сказав, що найбільшу цікавість викликають не стільки імена та прізвища авторів есе, які стануть переможцями конкурсу, бо насправді куди цікавішими стануть і будуть висловлені у написаних есе думки, припущення, оцінки та пропозиції, які зачіпають завжди актуальну для будь-якої громади тему. Так що вже у наступному виході наша газета розмістить уривки,

Хакатон – то лише початок естонського навчання

с. 3

Медіаграмотність – це не тільки для школярів!

с. 4

І знову – про ліцей! Поки що – лише розмови

с. 5

цитати, думки із найкращих учнівських есе. Адже політикам, активістам, громадським діячам має бути цікаво почути думку з приводу дуже важливої теми. Зауважимо, що йдеться не про вибори, не про електоральні симпатії і вподобання, а про щось важливіше.

Ну і наостанок варто зауважити, що якраз ви-

словлені школярами думки з приводу найкращих рис очільника громади є гарним і доречним способом привітанням до свята усім, хто причетний до місцевого самоврядування, до влади як до справи служіння людям.

Адже якщо хтось не байдужий до справ громади, то чому це не свято?

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 76001

СПОДОБАЛАСЬ ГАЗЕТА?

ПІДТРИМАЙ СВОБОДУ СЛОВА!

ПЕРЕДПЛАТИ

на 1 місяць - 26,00 грн,
на 3 місяці - 78,00 грн,
на 6 місяців - 156,00 грн

у найближчому поштовому відділенні!

План миру депутати схвалили, а штурмовій бригаді виділили коштів

Віктор Першко

28 листопада 2024 року проходила 60-а сесія Романівської селищної ради. Депутати упродовж півтори години розглянули усі внесені до порядку денного питання та ухвалили відповідні рішення.

На жаль, сумна тенденція вшановувати на початку сесійного засідання когось із земляків-героїв не забарилася і на цей раз. Гірко визнати, але якраз у ніч напередодні проведення сесії загинув командир відділення місцевої 26-ї державної пожежної частини Володимир Бондарчук. Загинув на бойовому посту під час гасіння пожежі на даху будинку по вулиці Кооперативній у Романові. Пожежа завдала значної шкоди і збитків приміщенню, підвідомчому органам юстиції. Найпершим збитком, якого завдала пожежа 28 листопада, стало знищення приміщення державної нотаріальної контори. Депутати вирішили надати для державного нотаріуса у Романові кабінет у приміщенні Романівської селищної ради.

Одним із найважливіших питань, які розглянула 60-а сесія Романівської селищної ради, було питання про зміни у бюджеті Романівської селищної ради на 2024-й рік.

Найбільші суми коштів, які були, по суті, легітимізовані рішенням сесії у Романові, стали додатковим надходженням із бюджетів вищого рівня. Із обласного бюджету на адресу Романівської громади виділено чергові 2 млн гривень для продовження будівництва очисних споруд. Ще 2 млн 400 тис. гривень надійшли як цільове призначення на придбання житла для осіб із інвалідністю, яка настала внаслідок поранення у зв'язку зі збройною агресією росії.

Водночас 60-а сесія Романівської селищної ради розглянула

Джерело фото: Твій Романів

На жаль, пожежна тема на 60-й сесії мала лише печальний відтінок

та ухвалила рішення про розподіл власних коштів на потреби окремих підприємств, установ, організацій комунального підпорядкування. Стосовно загальної суми коштів з бюджету Романівської селищної ради, які депутати розподіляли згідно з вимогами та потребами певних установ і служб, то вона мала достатньо скромний вигляд. Особливо якщо зважити на те, що потреби, визначені у заявах від керівників комунальних уста-

нов, підприємств та організацій, становили аж 26,2 млн гривень. Натомість у розпорядженні бюджету Романівської селищної ради на час проведення сесії було лише 1 млн 519 тис. гривень. Отже, після 800 тис. гривень, які депутати виділили для потреб КНП «Романівська лікарня» на оплату послуг із електроенергії, після 430 тис. гривень, які вирішено було направити для потреб комунальної установи з експлуатації адміністративної

будівлі Романівської селищної ради, залишилися зовсім незначні суми коштів, які розділили між Биківською добровільною пожежною дружиною (виділено 15 тис. гривень), КП «Комфорт» (24 тис. гривень), на ліхтарі вуличного освітлення (30 тис. гривень). Ще 200 тис. гривень Романівська селищна рада виділила на закупівлю комплектуючих для безпілотних літальних апаратів (БПЛА) для 3-ї штурмової бригади ЗСУ.

Безумовно, бюджет Романівської селищної ради з реальним фінансовим ресурсом 1 млн 519 тис. гривень може вирішувати дуже небагато завдань із того переліку потреб, які насправді є нагальними. Однак для цього мають зростати надходження від бізнесу, на території громади мають створюватися нові робочі місця і залучатися інвестиційні кошти. Із цим у Романові суцужно, а тому у бюджеті – негусто.

До переліку важливих питань, які депутати Романівської селищної ради ухвалили 28 листопада 2024 року, слід віднести рішення про схвалення проектів договорів про співпрацю між громадами, а також рішення про прийняття програми розвитку молодіжної політики на період 2025-2027 років. Зауважимо, що ресурсний потенціал для виконання такої програми має доволі скромний вигляд, оскільки на все і про все для потреб молоді Романівської селищної ради передбачено згідно з програмою аж 190 тис. гривень.

Серед найважливіших завдань розвитку молодіжної політики Романівської селищної ради знову називалось створення молодіжної ради, яку свого часу (у 2021 році) було створено, але вже за півроку вона призупинила свою роботу. Те ж саме стосується і завдання створення молодіжного простору як осередку консолідації молодіжних зусиль та ініціатив. Певним позитивом, яким відзначилася Романівська селищна рада, стала інформація про те, що з ініціативи місцевої влади було організоване та проведене (забезпечене) навчання молодіжних активістів, які висловили ініціативу із активізації у Романові молодіжного руху.

Одним із важливих питань, яке зайняло чимало уваги депутатів та присутньої у сесійному залі аудиторії, стало обговорення плану миру Президента України В. О. Зеленського. Депутати, які ще раніше ознайомились зі змістом плану миру, проголосували (один із депутатів утримався від голосування) за його підтримку, поширення та розповсюдження на адреси міст-побратимів Романова із Литви, Польщі та Фінляндії.

Аукціон – помічник у господарстві. Ще й який!

У п'ятницю, 6 грудня 2024 року, у Мирополі відбудеться доволі цікава чи навіть знакова подія.

Місцева Миропільська селищна рада опівдні цього дня спробує продати земельну ділянку несільськогосподарського призначення, що перебуває у комунальній власності. Кадастровий номер ділянки 1821455600:01:006:0104, а загальна її площа сягає 0,0208 га з цільовим призначенням для будівництва та обслуговування будівель торгівлі (код згідно з КВЦПЗ – 03.07). Розташована ділянка за адресою:

Житомирська область, Житомирський район, селище Миропіль, Ринкова площа. Аукціон відбудеться у звичному для воєнного часу вигляді – у формі електронного аукціону.

Період подання заяв на участь та формування рахунків в аукціоні тривав сім днів, з 27.11.2024 18:00 по 05.12.2024 20:00.

Стартова ціна лота – 39 639,00 грн (без ПДВ). Оглянути об'єкт або отримати довідку про нього можна було в робочі дні за місцем його розташування з 8:00 до 17:00, в п'ятницю – з 8:00 до 16:00.

Взяти участь в аукціоні мали можливість усі охочі фізичні або юридичні особи.

Аукціон

Загалом цікаво, хто купить земельну ділянку на лобному місці у Мирополі, але куди важливіше те, яку суму грошей отримає Ми-

ропільська громада від аукціону. Слід відзначити, що процес продажу земельних ділянок, а тим паче – приміщень, які перебу-

вають у комунальній власності, вже давно варто було б перетворити на джерело надходжень до місцевих бюджетів громад, які сьогодні перебувають у непростій ситуації. І стосується це не лише Миропільської селищної ради, а практично усіх громад. Варто визнати, що у громадах досі є чимало земельних ділянок, які ніхто не використовує, які певним чином псує загальний вигляд села (селища) чи міста, а дати толк такому об'єкту тривалий час не наважується ніхто. Можливо, ось такі суворі, як сьогодні, часи пришвидшать процес наведення господарського порядку і в цих питаннях.

Хакатон – то лише початок естонського навчання

Віктор Радчук

26 і 27 листопада у Житомирі відбулась подія, значимість якої у багатьох громадах області поки що сповна не усвідомлюють.

Точніше так: про зустріч представників органів місцевого самоврядування із авторами навчальної освітньої програми «IMPACT-Zhytomyr» знає дуже обмежене коло осіб. Насправді два навчальні дні, які проходили у формі хакатону (зустріч, під час якої фахівці найчастіше одного профілю формують команди для вирішення певного конкретного завдання) були присвячені навчанню представників громад у галузі проектного менеджменту.

Романівську громаду під час хакатону представляли в. о. Романівського селищного голови Юрій Чумаченко, начальник фінансового відділу Наталія Горобець, начальник гуманітарного відділу Оксана Гаврилова та спеціаліст фінансового відділу Ліна Ремша.

Слід зауважити, що певний досвід із розробки та впровадження проектів із поліпшення інфраструктури громади у рома-

нівчан є. Достатньо згадати проєкт із облаштування пожежного депо у селищі Биківка, де за участі грантових коштів та співфінансування Романівської селищної ради було облаштоване нині діюче пожежне депо. Однак прикладів розробки та впровадження проєктів із міжнародної співпраці (коли залучаються грантові кошти міжнародних структур) у Романові небагато. Наприклад порівняно із Миропільською громадою, де проєктів за участі грантової допомоги вже реалізовано більше десятка. Ба більше, у Мирополі, як у декількох громадах Житомирщини (Радомишль, Баранівка, Гришківці), створений і успішно працює невеликий за чисельністю працівників, але спеціалізовано відокремлений відділ проектного менеджменту. До речі, миропільчани, так само, як і романівчани,

також долучилися до участі у хакатоні, який проходив 26-27 листопада у Житомирі.

Зауважимо, що програма IMPACT – це навчальний курс, розроблений спеціально для лідерів місцевого самоврядування Житомирської області консалтинговою компанією Civitta у співпраці з Університетом Тарту та у партнерстві з Естонським центром міжнародного розвитку (ESTDEV). Мета програми – підвищення професійних навичок, розвиток стратегічного мислення та поглиблення розуміння всього процесу проектного менеджменту, від аналізу можливостей громади до процесу адміністрування заходів проєкту із наступним звітуванням за виконану роботу та витрачені кошти. Все це покликане сприяти сталому розвитку територіальних громад.

Онлайн-курс триватиме протягом трьох місяців. У процесі навчання під наставництвом досвідчених менторів учасники працюватимуть над розробкою власних проєктів. Якісні концепти можуть бути подані на фінансування ЄС. Від початку повномасштабного вторгнення рашистської федерації в Україну Естонія долучилася до відбудови Житомирської області. За цей час на відновлення регіону було спрямовано понад 12 млн євро, а на 2024-2027 роки передбачена допомога у розмірі 56 млн євро на реалізацію 10 нових проєктів. Проєкт втілюється Civitta у співпраці з

Університетом Тарту за підтримки уряду Естонії, Естонського центру міжнародного розвитку (ESTDEV), Житомирської обласної державної адміністрації та Агенції регіонального розвитку Житомирської області.

Захід відбувся за участі віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Ольги Стефанішиної, міністерки юстиції та цифрових технологій Естонії Лііси Пакості, а також першого заступника голови Верховної ради України Олександра Корнієнка та голови Житомирської ОВА Віталія Бунечка.

Боротьба з корупцією: чому для перемоги потрібні нові інструменти

9 грудня світ відзначає Міжнародний день боротьби з корупцією, встановлений ООН у 2003 році.

Для України ця дата має особливе значення, адже боротьба з корупцією є критично важливою не лише для євроінтеграції, а й для перемоги у війні з Росією. Попри всі труднощі, держава продовжує вдосконалювати антикорупційні механізми та демонструє зрушення у цьому напрямі. Але ще є виклики, які необхідно подолати. Центр громадського моніторингу та контролю зібрав інформацію.

Скандали як ознака прогресу

За останні місяці Україна пережила кілька гучних корупційних скандалів. В оборонній галузі НАБУ і САП разом із СБУ викрили багатомільйонні зловживання під час закупівель для ЗСУ. За даними слідства, керівники підрозділів Центрального управління забезпечення авіації незаконно сприяли приватним компаніям, що призвело до переоплат у розмірі 27,3 млн грн.

Крім того, країну сколихнула інформація про викриття масштабних зловживань в системі МСЕК. Вони призвели до затримання винних і повного переформатування роботи медико-соціальних експертних комісій.

І це лише частина злочинів, з розкриттям яких пов'язані антикорупційні органи

України. Адже навіть під час війни завдяки зусиллям НАБУ та САП підозрюваними у корупційних правопорушеннях ставали і народні депутати, і заступники міністрів та навіть голова Верховного Суду України Всеволод Князев.

Голова Національного агентства з питань запобігання корупції Віктор Павлушук вважає, що гучні викриття свідчать не про провал, а радше про прогрес у боротьбі з корупцією. «Якщо ми озирнемося на десять років назад, хто б міг повірити, що голову навіть обласного суду можуть звинуватити у хабарництві, не кажучи вже про когось такого рівня, як Князев», – заявив Павлушук в інтерв'ю The Times. Він також зазначив, що Державна антикорупційна програма, яка складається з понад 1000 заходів, уже дозволила реалізувати понад 25% запланованих реформ і сприятиме економії близько 5 млрд доларів США на рік.

Підсилення антикорупційних інструментів

У вересні 2024 року НАЗК отримало доступ до платформи Європолу SIENA, що значно підвищує ефективність боротьби з корупцією завдяки швидкому обміну інформацією з правоохоронними органами ЄС. Також у жовтні розпочався зовнішній аудит НАБУ, який триватиме до лютого 2025 року та має покращити діяльність агентства.

За словами Віктора Павлушкі, зараз Україна бореться з двома війнами: зовнішньою – проти російської агресії, і внутрішньою – проти корупції. І ключем до успіху є не лише викриття корупціонерів, а й системні інституційні зміни. З ним солідарний і очільник Національного антикорупційного бюро Семен Кривонос: на його думку, боротьба з корупцією має бути

такою ж пріоритетною, як і підвищення обороноздатності країни. Зокрема, Кривонос наголошує на необхідності надання НАБУ права на автономне прослуховування та створення власної експертної установи. «Якщо НАБУ звертається по експертизу стосовно топкорупціонера до якогось умовного інституту судових експертиз, який перебуває у сфері управління Міністерства юстиції або МВС, то дотриматися повної секретності в справі неможливо. Гадаю, неважко припустити, за який час потенційні фігуранти довідаються, щодо чого призначено цю експертизу. А який шанс, що інформацію не тільки передадуть, а ще й перекутять? Величезний. Я вже не кажу про результати експертизи», – зазначає він.

Кривонос додає, що незалежність НАБУ є важливою умовою для ефективної боротьби з топкорупціонерами та виконання міжнародних зобов'язань України перед ЄС та МВФ. «Із початком повномасштабного вторгнення, припливу до України глобальних фінансів, в умовах повної закритості влади, збільшення прав правоохоронців, звуження прав суспільства корупційні ризики зросли в десятки разів. Але водночас через міжнародну допомогу, тиск партнерів, а також обставини, пов'язані з необхідністю вижити, в антикорупційній сфері сталися тектонічні зсуви, про які говорити раніше було неможливо», – певен очільник НАБУ. Але для подальшого зміцнення цієї системи треба надати антикорупційним органам необхідні їм інструменти, наголошує Семен Кривонос.

Медіаграмотність – це не тільки для школярів!

Віктор Першко

Ми пропонуємо нашим читачам дуже важливу тему.

Якщо спробувати запитати у людей, які живуть хоча б у межах нашої Романівської територіальної громади (а це два селища і два десятки сіл), про їхні найбільші теперішні проблеми, то відповідь вгадати неважко: люди скажуть, що найбільшою нашою проблемою і найбільшим нашим горем, нашою бідюю і нашим лихом є ВІЙНА. Найбільшою нашою метою є ПЕРЕМОГА і здобутий МИР.

Все це зрозуміло, проте кожну годину, кожен день упродовж тижнів і місяців нас супроводжує могутній і постійний потік інформації, де нам доводиться ловити ймовірні відповіді, в якому ми намагаємося підтвердити свої надії та сподівання на оптимістичний характер розвитку майбутніх подій.

Для того, аби орієнтуватися у морі новин, треба володіти певними знаннями, розуміти деякі правила, закономірності, тенденції і т. д. **Вже не перший рік ми чуємо, а тепер вже й користуємося популярним нині терміном «медіаграмотність».** Цей термін означає сукупність знань, умінь та навичок, що дозволяють людям аналізувати і критично оцінювати інформацію, яку вони отримують від різних типів медіа. Слово «медіа» також увійшло до нашого лексикону не так вже й давно – якихось два-три десятиліття тому. Воно означає не що інше, як засоби передавання, відтворення та зберігання інформації. Таким чином, **до медіа належать книжки та літописи, газети і журнали, радіо та телебачення, мережа інтернету, яка породжує низку каналів та способів передачі, зберігання та відтворення інформації у вигляді інтернет-сайтів, соціальних мереж, цілої низки популярних у народі месенджерів (вайбер, ватсап, телеграм, тік-ток і т. ін.).**

Скажемо відверто – орієнтуватися і розуміти суть отримуваної через медіа інформації доволі важко, бо для цього варто знати цілу купу речей: як і за якими

правилами та вимогами створюється інформація, яку поширюють медіа, чи існує ймовірність поширення невірної інформації. Ось чому для того, щоб орієнтуватися у медіапросторі, існує спеціальна галузь освіти людей. Вона так і називається – **медіаосвіта**. Іноді для означення рівня оволодіння медіаосвітою вживають термін **медіаграмотність**.

Сьогодні медіаосвіта та медіаграмотність стають важливими предметами у школах, гімназіях та ліцеях України. Починаючи із початкових класів, нинішніх учнів навчають сприймати інформацію, вміти її перевіряти, аналізувати, порівнювати із метою кращого її розуміння. В принципі чогось аж занадто нового у підходах до сприйняття та засвоєння інформації сьогодні не з'явилося.

Адже основний критерій у процесі сприйняття інформації упродовж багатьох років залишається незмінним. Це так зване КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ.

Воно вимагає не простого сприйняття інформації (знання про факт чи про подію), але й її порівняння та співставлення із раніше отриманими знаннями або ж із інформацією, отриманою із інших джерел.

Окреме питання стосується того, якими можуть бути джерела надходження інформації. Ось тут якраз і виникає питання про МЕДІА. Тобто про засоби масового поширення інформації або ж ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ (ЗМІ). Найдавнішими ЗМІ прийнято вважати книжки та друковані газети і журнали. Книжки пишуться, друкуються, поширюються до читача занадто довго (на це йдуть роки), тому тривалий час головним видом ЗМІ вважалися щоденні і щотижневі газети. Потім, із розвитком систем зв'язку, з'явився радіо, а ще пізніше – телебачення. Вони змогли значно пришвидшити час передачі інформації до слухача та глядача. Здавалося, ніщо вже не може бути досконалішим засобом масової інформації, ніж телебачення. Але наприкінці ХХ століття з'явився інтернет, і сьогодні на його базі з'явилися так звані нові ЗМІ, якими вже користуються мільярди жителів

нашої планети. Інтернет-сайти, соціальні мережі (фейсбук, твіттер), десятки популярних месенджерів (на кшталт вайбер, ватсап, тік-ток, телеграм, сигнал та ін.) змагаються сьогодні між собою у швидкості подачі (повідомлення та поширення) інформації. Від цього залежить популярність і прибутковність того чи іншого ЗМІ. Найголовнішою рисою ситуації у середовищі ЗМІ стала тотально поширена КОНКУРЕНЦІЯ. Часто змагання за швидкість подачі інформації призводить до того, що інформація подається поверхово, однобоко, коли порушується правило погляду із двох і більше сторін, без достатньої перевірки її достовірності.

Аби якомога повніше, точніше, адекватніше розуміти зміст і сенс прочитаної, почутої або побаченої інформації, треба навчитися розрізняти чимало речей, за якими, по суті, і розрізняють ЗМІ. Наприклад друковані ЗМІ, які через певні причини не можуть конкурувати із інтернет-сайтами або ж із соціальними мережами у швидкості поширення інформації, намагаються бути сильнішими у іншому інформаційному

кріплюється і супроводжується намаганням створення сенсаційного повідомлення, що знову ж таки досягається за допомогою звучно-гасливого заголовка, який найпершим чином має привертнути увагу споживача інформації. Ну а на зміст, смислову чи стилістичну довершеність, навіть на грамотність подачі інформації першочергова увага просто втрачається.

У такій ситуації медіаграмотність населення набуває дуже важливого значення, адже люди (споживачі інформації) мають розуміти і усвідомлювати справжню її суть. У школах України уроки та заняття із медіаграмотності були запроваджені із 2011 року. Щоправда, перші роки впровадження медіаграмотності у навчальних закладах України проходили на рівні експериментальних або ж так званих пілотних проектів. І лише зараз впровадження медіаосвіти у школах, ліцеях та гімназіях України набирає все більших темпів. Нині створені навчальні програми і навчальні посібники, які допомагають вчителям викладати досі новий у освітньому середовищі навчальний предмет.

особливостей і відмінностей. Ще одна деталь, яка є визначальною у процесі медіаосвіти, – це вміння і здатність учнівського середовища критично мислити. Із цим, до речі, проблеми не лише у сучасних школярів, але й у їхніх батьків, які свого часу, під час навчання у школі, не засвоїли для використання у щоденному житті правил і навичок критичного мислення. Тому медіаосвіта і медіаграмотність мають стати атрибутами та навчальними предметами в процесі ОСВІТИ ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ. Формально керівництво країни (Верховна Рада, Кабмін і Міністерство освіти та науки України) визнають освіту для дорослих дуже важливим завданням трансформації українського суспільства на шляху найшвидших вдосконалень та стрибків у плані цивілізаційного розвитку. Але на практиці дорослим для подолання певних освітніх відставань та прогалин у сфері медіаграмотності не вистачає часу, сили волі або ж навіть простого розуміння того, що медіаграмотності можна навчитися вже за якихось десятків занять у вечірній чи то післяробочий час. Окрім держави і центральної

21 листопада 2024 року у Житомирі проходив форум «Розвиток медіаосвіти в Україні: регіональний вимір».

Учасники форуму (у їхньому середовищі були і представники Романівщини) знайомилися із досвідом кращих медіапедагогів, шкільних бібліотекарів та освітян управлінської ланки. Організаторами форуму були представники громадської організації «Академія української преси», яка докладає найбільше зусиль, аби медіаосвіта і медіаграмотність приживалися у навчальних закладах України все переконливіше.

Сьогодні справді важко налагодити у навчальних закладах нашої країни струнку, вивірену, науково обґрунтовану систему медіаосвіти. Річ у тім, що досконала медіаосвіта передбачає знання і розуміння суті, механізму функціонування ЗМІ, їхніх жанрових

лади, на проблеми освіти для дорослих (за рідким винятком) не звертає належної уваги і місцева влада. Тому важко вимагати від школяра зразкової медіаграмотності, коли у колі його сім'ї майже ніхто толком не розуміє, що таке медіаосвіта і яке її значення у щоденному житті нинішнього, всуціль інформаційного суспільства.

Втім, життя, війна, потреба негайних і швидких, у більшості випадків – докорінних змін у житті України змушує вдосконалювати процеси медіаосвіти скрупульозно і повсюдно. Поки що завдання поставлене перед освітянською громадою як складова реформи НУШ. Однак медіаосвіта має стати завданням значно більшого масштабу. Від цього залежить наш шлях у майбутнє. Навіть на рівні наступного 2025 року. І тут зволікань бути не може, бо нам на шляху медіаосвіти, по суті, ніхто не заважає – ні агресор, ні союзники із зарубіжжя. Якраз тут і зараз – нам СВОЄ робити!

І знову – про ліцей! Поки що – лише розмови

Віктор Радчук.

Громадські обговорення «Реформа профільної середньої освіти: Житомирська область» проходили упродовж трьох годин 2 грудня 2024 року.

ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ
«РЕФОРМА ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»
ЖИТОМИРЬСЬКА ОБЛАСТЬ»

Актовий зал Житомирського державного університету ім. І. Франка зібрав у цей день представників більшості громад Житомирщини. Голови громад подекуди зі своїми заступниками, разом із керівниками фахових освітянських відділів (управлінь) стали учасниками справді потужної і доволі багатопланової розмови стосовно того, якими мають бути академічні ліцеї, що запрацюють із 1 вересня 2027 року.

Що відомо і що ще має статися упродовж наступних двох років, аби реформа НУШ (нової української школи) дійшла до своєї завершальної стадії?

Найпершим чином зрозуміло, що, починаючи із нового навчального 2027/2028 року, в Україні розпочинають роботу відокремлені від початкових шкіл та гімназій академічні ліцеї. У них упродовж трьох років навчатимуться ліцеїсти 10, 11 і 12 класів. 10-й клас має стати профільно-адаптаційним. Упродовж цього навчального року учні зможуть надолужити можливі освітні втрати й остаточно визначитися з профілем навчання. Автори реформи вважають, що чим більше учнів в академічному ліцеї, тим легше забезпечити вибір профілів, курсів чи предметів. Окрім того, у великих закладах освіти легше забезпечити матеріально-технічну базу, а також залучити висококваліфікованих вчителів. Якщо потрібно, учні зможуть доїжджати до такого закладу або ж проживати у гуртожитках.

Звісно ж, ця інформація для більшості прибулих до залу ЖДУ ім. Франка була відомою вже давно, але чимало інших деталей щодо створення майбутніх профільно-академічних ліцеїв вимагали уточнення. Так, наприклад, під час презентацій, підготовлених для аудиторії експертами Проекту DECIDE, у межах якого відбувається напрацювання варіанту утворення мережі академічних профільних ліцеїв, було зазначено, що **академічні ліцеї будуть утворені далеко не в усіх громадах Житомирщини**. Тобто у тих громадах із чисельністю населення в межах 7-9 тисяч

осіб учнів для повної паралелі 10 класу у 2027 році просто-напросто не набереться. Отже, вже зараз йде мова про те, що сусідні громади мають узгоджувати між собою свої можливості (причому не лише матеріальні та фінансові, але й демографічні). Таким чином, нинішні початки так званої муніципальної співпраці між громадами можуть бути розвинені і продовжені і в процесі утворення академічних профільних ліцеїв. Причому у деяких випадках може виникнути така ситуація, коли учням із громади, яка не може утворити свій академічний ліцей, зручніше вступити на навчання до ліцею, який утворений на території сусідньої громади. профільно-адаптаційним. Навіть тоді, коли ці громади-сусіди розташовані в інших областях. Наприклад учні Пищівської громади Звягельського району не обов'язково прямуватимуть до академічного ліцею у Звягелі, бо їм насправді ближче до такого ж ліцею у місті Корці, що вже на Рівненщині. Схожа ситуація може виникнути і у майбутніх ліцеїстів із Квітневого (за 7 км від Попільні), яким доведеться їхати на навчання до ліцею у селищі Кожанка Фастівського району на Київщині. Подібна колізія може спіткати і ліцеїстів Мирополя, оскільки питання про створення тут академічного ліцею згідно з проголошеними стандартами та вимогами поки що викликає більше сумнівів. Але навіть якщо академічного ліцею у Мирополі не буде, кращі випускники-дев'ятикласники за простою поїдуть на навчання до академічного ліцею у Полонному, що на Хмельниччині. З іншого боку, майбутні ліцеїсти, наприклад із Печанівки, імовірно, оберуть академічний ліцей у Романівці, де має постати ліцей Романівської селищної ради. До Романівки із таких само логістичних міркувань можуть приїздити на навчання ліцеїсти із ближніх сіл Чуднівської громади.

До речі, під час громадських обговорень у стінах ЖДУ ім. Франка один зі столичних експертів, який розповідав про перспективні та неперспективні варіанти

утворення академічних ліцеїв на території Житомирщини, із подивом зауважив, що у Романові, звідкля майбутній академічний ліцей громади черпатиме найбільше майбутніх ліцеїстів, вирішили сам ліцей розмістити у приміському селі Романівка. При цьому експерт забув зауважити, що окремого приміщення, спроможного розмістити щонайменше 300 ліцеїстів, у Романові просто немає. Тим паче – із укриттям чи з гуртожитком для тих ліцеїстів, хто прибув на навчання здалеку. А будівництво нового окремого корпусу для ліцей у селищі Романів обійдеться у 100 мільйонів гривень.

Під час громадських обговорень виникало багато інших деталей і питань, які тут же отримували відповіді. Але не бракувало і таких, на які відповіді ні у кого не було. Наприклад, яким чином забезпечити майбутні ліцеї кваліфікованими педагогічними кадрами, що погодяться працювати в академічних ліцеях на умовах нинішніх вчительських окладів та зарплат. Втім, розмова, яка відбулася 2 грудня у залі ЖДУ ім. Франка, може (і повинна) стати продовженням комунікаційної кампанії у громадах Житомирщини з приводу майбутніх перспектив утворення академічних профільних ліцеїв. У Романові така кампанія вже давно йде, хоча про

якість та ефективність такого обговорення говорити зарано. Звісно, Романів беззаперечно лідирує з-поміж багатьох громад Житомирщини за мірками гучності та громадського резонансу в ході обговорення питання про утворення академічного ліцею. Адже лише у Романові питання про правочинність процедури такого обговорення дійшло до розгляду в суді. Поки що і в судовому варіанті результати із вирішення ліцейного питання нітрохи не кращі, аніж у залі для громадських обговорень або ж у сесійному залі Романівської селищної ради. Поки що навколо так званого ліцейного питання тривають розмови, але лише поки.

Бо вже у вересні 2025 року Житомирська обласна військова адміністрація має подати до Кабміну остаточно узгоджену і затверджену у громадах мережу майбутніх академічних ліцеїв.

Ну а основну і вже конкретну роботу зі створення академічних ліцеїв у громадах доведеться впроваджувати у 2026-2027 роках новообраному складу депутатів та новообраним головам громад. Бо ж вибори до місцевих рад восени 2025 року таки ж відбудуться. Навіть – за найважчих обставин.

P.S. От що цікаво... У Німеччині, Австрії, Швейцарії, Нідерландах 70% випускників неповних шкіл (по-нашому – дев'ятикласників) обирають подальше навчання у закладах професійної освіти (училищах, технікумах, коледжах і колегіумах) У нас, в Україні, **лише 35% випускників 9 класу обирають професійну освіту** і хочуть стати техніками-дорожниками, автомеханіками та слюсарями, електриками, майстрами з ремонту побутової техніки, техніками-будівельниками. Всі інші випускники, які продовжують навчання у 10-му і 11-му класах, хочуть чи мають надію стати лікарями, юристами, архітекторами, маркетологами, екологами або, на крайній випадок – учителями. Чи не занадто збочена картина суспільних цінностей проявляється у такому ось виборі? І, можливо, вже за якихось 10-15 років, коли академічних ліцеїв, які розпочнуть свою ходу в Україні із 1 вересня 2027 року, стане більше, аніж в усіх країнах Європи, разом взятих, ми нарешті порозумнішаємо і розпочнемо відродження справді професійної освіти. Бо штучний інтелект – добре, але ж фермера у полі, майстра із догляду за лісом чи шофера в автобусі він ще нескоро замінить. Чи не так?

Вакцинуватися людям з ослабленим імунітетом – життєво необхідно!

За останні 60 років імунізація стала невіддільною частиною сучасної медицини, значно знизивши рівень захворюваності та смертності серед населення від вакцинокеруваних інфекційних хвороб.

Переоцінити значення вакцинації неможливо, особливо коли йдеться про людей з імунodefіцитними станами, адже їхній організм ще більше потребує додаткового захисту від інфекцій, ніж у людей зі здоровою імунною системою. Для людей з імунodefіцитними станами вакцинація – це не лише профілактика, а й питання життєвої необхідності.

Що таке імунodefіцит

Імунodefіцит – це стан, коли імунна система не може належним чином виконувати свою основну функцію – захищати організм від інфекцій. Імунodefіцити поділяються на два типи:

- **первинний імунodefіцит** – вроджені порушення, пов'язані з генетичними проблемами імунної системи;

- **набутий імунodefіцит або вторинний імунodefіцит** – розвивається після серйозного впливу на організм таких чинників, як хіміотерапія, радіація, ВІЛ-інфекція, онкологічні захворювання чи відсутність селезінки.

Люди з імунodefіцитами перебувають у групі підвищеного ризику, оскільки їхній організм не може ефективно боротися з інфекціями, що становлять загрозу для їхнього життя.

Чи можуть люди з ослабленим імунітетом отримувати щеплення?

Так, можуть, і це надзвичайно важливо для їхнього здоров'я. Вакцинація допомагає знизити ризик серйозних інфекцій, які можуть ускладнити перебіг основного захворювання або навіть загрожувати життю.

ВАКЦИНУВАТИСЯ ЛЮДЯМ З ОСЛАБЛЕНИМ ІМУНІТЕТОМ – ЖИТТЄВО НЕОБХІДНО!

Неживі вакцини, включаючи інактивовані та рекомбінантні, є безпечними і рекомендованими для осіб з імунodefіцитними станами. Ці вакцини містять убиті або інактивовані збудники хвороб, тому вони є абсолютно безпечними для всіх.

До неживих вакцин належать такі: від гепатитів А та В, дифтерії, правця, кашлюку, інактивована вакцина від поліомієліту (ІПВ), інактивовані ін'єкційні вакцини від грипу, вакцини від COVID-19 (як інактивовані, так і векторні та мРНК-вакцини), від пневмококової та менінгококової інфекцій, від ВПЛ (вірусу папіломи людини).

ПАЦІЄНТИ З ОНКОЛОГІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ

Люди з хворобами крові та кровотворних органів (лейкемія, захворювання кісткового мозку, селезінки та лімфатичних вузлів), з раком молочної залози, раком простати або з іншими злоякісними новоутвореннями також є вразливими до інфекцій, оскільки їхня здатність протистояти патогенам знижена.

Терапія, яка застосовується для лікування онкологічних захворювань (хіміотерапія, променева терапія), ще більше ослаблює імунну систему, збільшуючи ризик серйозних ускладнень від інфекцій. Навіть звичайна застуда чи грип можуть стати критичними для таких пацієнтів, не кажучи вже про такі небезпечні інфекції, як дифтерія чи правець.

Неживі вакцини слід вводити відповідно до планових графіків імунізації щонайменше за два тижні до початку імуносупресивної терапії або коли імуносупресивна терапія досягає найнижчого рівня, крім випадків, коли ризик неминучого контакту з патогеном є високим.

ПАЦІЄНТИ З ВІЛ

ВІЛ – це вірус, що вражає і поступово знищує клітини імунної системи людини, робить їх більш сприйнятливими до інфекцій. Саме тому вакцинуватися людям, які живуть з ВІЛ, не просто можна, а необхідно.

Коли людина отримує вакцину, її імунна система виробляє антитіла, а також клітини, що здатні боротися зі збудниками,

формується імунна пам'ять, щоб у майбутньому захистити організм від інфекції.

Людам, що живуть з ВІЛ, можна робити практично всі щеплення. Усі інактивовані вакцини, тобто вакцини, що не містять живих організмів, безпечні для людей, які живуть з ВІЛ. Щеплення живими вакцинами має певні особливості. Для цього людям, що живуть з ВІЛ, необхідно знати свій імунний статус (кількість імунних клітин у крові – Т-хелперів).

Щеплення проти кору, вітрянки, краснухи та паротиту робляться виключно живими вакцинами, що містять живі ослаблені мікроорганізми. Тому ці вакцини вводяться, лише коли число клітин перевищує 200 клітин в мікролітрі (Т-хелперів >200 кл/мкл).

Якщо кількість клітин є нижчою за 200 на мікролітр, лікар радитиме зачекати з вакцинацією. Регулярний прийом антиретровірусної терапії (АРТ) поступово знижує вірусне навантаження, а отже, імунний статус підвищується – збільшується кількість Т-хелперів.

Важливість вакцинації для оточення

Важливо не лише захищати себе, а й вакцинувати близьких людей, з якими часто контактують пацієнти з ослабленим імунітетом. Це зменшує ймовірність передачі інфекції. Тому родичі та близькі контактні особи також мають отримувати необхідні щеплення та ревакцинуватися, зокрема від дифтерії та правця раз на 10 років. В Україні якраз триває кампанія з додаткової імунізації проти кашлюку, дифтерії та правця для тих, хто пропустив планові щеплення у попередні роки.

Щоб отримати щеплення, зверніться до сімейного лікаря, терапевта або до найближчого закладу охорони здоров'я. Вакцинація за Національним календарем профілактичних щеплень є безоплатною.

Джерело: Центр громадського здоров'я

Тестування на ВІЛ та вірусні гепатити В і С: які є методи і чому важливо регулярно тестуватися

За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), на кінець 2023 року у світі налічувалося 39,9 мільйона людей, які живуть з ВІЛ. Понад 354 мільйони людей живуть з хронічним вірусним гепатитом В (ВГВ) або С (ВГС).

В Україні, за офіційними даними станом на 01.01.2024 року, під медичним наглядом перебувало 157 435 людей, які живуть з ВІЛ.

За оціночними даними 2019 року, в Україні інфіковано ВГС орієнтовно 5% населення, з них близько 3,6% мають хронічний вірусний гепатит С. Вірусним гепатитом В, за цими ж оцінками, інфіковано 1,5% населення. Однак багато людей, які живуть з ВІЛ та/або вірусними гепатитами (ВГ), не знають про це.

В умовах війни ризики інфікування ВІЛ та вірусними гепатитами зростають. Це відбувається через збільшення кількості травм, поранень, контактів з кров'ю та неможливістю всюди належним чином забезпечити інфекційний контроль обмеженим доступом до бар'єрної контрацепції. Саме тому потреба в тестуванні на ці інфекції стає ще актуальнішою.

Своєчасно встановлений діагноз та вчасно розпочате лікування дозволяє зменшити смертність, подальше поширення ВІЛ-інфекції та вірусних гепатитів і уникнути серйозних ускладнень для здоров'я людини.

Аби вчасно виявити ВІЛ-інфекцію або вірусний гепатит В чи С, знадобиться лише кілька крапель крові і до 30 хвилин часу.

МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ І ВІРУСНИХ ГЕПАТИТІВ

Обстеження дітей старше 18 місяців, підлітків та дорослих на ВІЛ-інфекцію та вірусні гепатити В і С здійснюються відповідно до рекомендацій ВООЗ із застосуванням серологічних методів діагностики:

- інструментальні методи – імуноферментний (імуно/хемолумінесцентний) аналіз;
- швидкі тести.

Імуноферментний аналіз дослідження крові на вміст серологічних маркерів ВІЛ та вірусних гепатитів В і С проводиться із застосуванням спеціального обладнання, тому здійснюється лише в лабораторіях закладів охорони здоров'я; проведення цього

аналізу потребує від декількох годин до кількох днів для отримання результату.

Здебільшого такий метод використовується для дослідження великої кількості зразків крові пацієнтів (наприклад під час обстеження крові донорів, а також для обстеження вагітних жінок).

Швидкі тести не поступаються за своєю точністю інструментальним методам, але дозволяють отримати результат тестування вже через 15–30 хвилин. До того ж отримати послугу з тестування на ВІЛ або вірусні гепатити В і С можна безпосередньо під час звернення до сімейного лікаря або іншого надавача послуг зі скринінгу (див. далі).

Зробити тест на ВІЛ та/або вірусні гепатити можна:

- у сімейного лікаря;
- у неурядових організаціях;
- у закладах охорони здоров'я, позначених на картах:

де зробити тест на вірусні гепатити – карта закладів на сайті Центру громадського здоров'я України: <https://tinyurl.com/mtscehdh>

де зробити тест на ВІЛ – карта закладів: <https://tinyurl.com/bcv9m4xn>

Всі обстеження пропонуються безоплатно та конфіденційно, оскільки ці послуги входять до складу різних пакетів послуг Програми медичних гарантій.

Упродовж Європейського тижня тестування до проведення тестувань також долучаються обласні центри контролю

та профілактики хвороб (ЦКПХ). Анонси дат і місць заходів з тестування у вашому регіоні читайте на сторінці відповідного ЦКПХ в соціальних мережах.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО РЕЗУЛЬТАТ ТЕСТУ ПОЗИТИВНИЙ

Не панікуйте. Зверніться до лікаря. За його призначенням вам зроблять додаткові дослідження, щоб підтвердити чи спростувати результат тестування. У разі підтвердження діагнозу лікар призначить відповідне лікування.

У разі вірусного гепатиту С лікування триває від 3 до 6 місяців – 90–95% хворих повністю одужає. Лікування вірусного гепатиту В у більшості випадків є пожиттєвим, і хоча не досягається повного одужання, лікарські засоби ефективно контролюють вірус в організмі та запобігають ураженню печінки. Чим раніше буде виявлено вірус та розпочато лікування – тим вищі шанси на повне одужання або контроль вірусу.

Пацієнтам, яким встановлено діагноз «ВІЛ-інфекція», пропонується антиретровірусна терапія (АРТ) для зниження вірусного навантаження в організмі до невідзначального рівня, внаслідок чого людина не може передати вірус іншим.

Нині існують ефективні ліки, які закуповуються державою, тож лікування ВІЛ та вірусних гепатитів є безоплатним для пацієнтів.

Джерело: Центр громадського здоров'я

Гороскоп на тиждень 4 грудня - 10 грудня

ОВЕН
Напруженість між соціальними очікуваннями та особистими бажаннями посилюється. Важливо знайти баланс між боргом та амбіціями.

ТЕЛЕЦЬ
Завдяки вашим зусиллям труднощі будуть подолані. Будьте уважні до тонких підказок долі. Не бійтеся несподіваних змін.

БЛИЗНЮКИ
Ситуація з фінансами є досить напруженою через великі сімейні витрати. Однак скоро все налагодиться, і обсяг грошей, що надходять, зростає.

РАК
Чудовий час для занурення у власний внутрішній світ, самоаналізу, що може бути корисним для кращого розуміння цілей, які формуються.

ЛЕВ
Енергія свободи та нових ідей наповнює вас з кожним днем. Соціальні взаємодії та командна робота будуть продуктивні.

ДІВА
На вас чекають нові цікаві проекти, навчання, підвищення кваліфікації, прибуткові підробітки. Але не варто вступати в угоди з новими партнерами.

ТЕРЕЗИ
У спілкуванні з близькою людиною ви уникаєте обговорення чогось важливого, наболілого, але щирість – найкраще вирішення проблем.

СКОРПІОН
Період непростий для всіх без винятку пар. Взаємини між подружжям стають складнішими – можливе відчуження, віддалення одне від одного.

СТРІЛЕЦЬ
Зберігайте баланс між амбіціями та реальними можливостями, особливо ближче до вихідних. Вихідні проведіть із близькими людьми.

КОЗОРІГ
Цього тижня вам доведеться взяти на себе лідерство у справах, які потребують рішучості. Відповідний час для того, щоб налагодити стосунки в колективі.

ВОДОЛІЙ
Тиждень розпочнеться з прагматичного підходу до справ, подарує шанс проявити себе у нових проектах. Приділяйте більше часу фактам.

РИБИ
Енергії тижня підштовхують вас до усвідомлення своїх цілей. Гарний час для роботи з фінансами та довгостроковими проектами.

Джерело: TCH

Смачного!

«Лінива» піца з лаваша

Інгредієнти: 4 круглих лаваші, 300 г сиру, 150 г ковбаси, 1 помідора, 4 ст. л. томатного соусу, ¼ ч. л. орегано.

• Викладіть два круглих лаваші на застелене пергаментом деко. Присипте лаваші 100 г сиру, по 50 г на кожен.

• Зверху накрийте сир другим лавашем. Змастіть піцу томатним соусом, по 2 ст. л. на кожен.

• Викладіть на піцу тонкі кружальця ковбаси та помідорів.

• Зверху присипте піцу залишками сиру та сушеним орегано і запікайте у розігрітій до 200 градусів духовці 10 хв.

Рагу з квасолі та овочів

Інгредієнти: 2 цибулини, 1 морквина, 2 великих картоплини, 2 зуб. часнику, 2 ст. л. олії, 2 гілочки чебрецю, 2 лаврових листи, 1 банка квасолі у заливці зі спеціями, 200 мл овочевого бульйону або води, 20 г масла, сіль до смаку, чорний мелений перець до смаку, ¼ ч. л. сушеного майорану, ½ ч. л. копченої паприки.

• Почистьте та поріжте на великі четвтинки 2 цибулини, 1 морквину, 2 великих картоплини. Почистьте та роздушть ножем 2 зубчики часнику.

• Додайте на розпечену пательню 2 ст. л. олії, часник та 2 гілочки свіжого чебрецю. Смажте 30 секунд, дістаньте чебрець з часником.

• Замість них додайте на пательню всі овочі, смажте протягом 3-5 хвилин на середньому вогні, помішуючи. Додайте до овочів 2 лаврових листи, заливку з квасолі та 200 мл овочевого бульйону або води. Тушкуйте на невеликому вогні під закритою кришкою до готовності овочів, орієнтовно 30-35 хвилин. Але час може збільшуватися залежно від готовності вашої картоплі.

• Далі додайте квасолі з банки, 20 г масла, сіль та чорний перець до смаку, ¼ ч. л. сушеного майорану, ½ ч. л. копченої паприки. Тушкуйте ще 5 хвилин. Перед подачею дайте страві настоятися. Нехай смакує!

Джерело: klopotenko.com

Куточок ГОРОДНИКА

Влаштуйте тропіки у квартирі: ось чому ваша папороть сохне і як її швидко привести до тями

Що ви робите неправильно, виправте – і рослина оживе.

при пересадці в горщик потрібно покласти багато, майже на третину висоти.

Підгодовувати папороті краще у весняний або літній сезон. Добриво підійде універсальне, яке зазвичай використовується для всіх інших рослин. Схема така: наземні папороті – раз на двадцять днів так, як написано в інструкції добрива. А ось для папоротей-епіфітів вистачить і половини від цієї дози, але раз на тиждень-два. Більша кількість добрива може завдати опіків корінню. Взимку всі види папоротей удобрюють однаково, раз на місяць або півтора.

У живій природі папороті ростуть по низу тропічних або субтропічних лісів. Звідси і їхні вподобання – вологість, зволожений ґрунт, кімнатна температура повітря і півтінь. Береті папороті потрібно хіба що тільки від протягів і переохолодження земляної грудки в зимовий період. Інші умови рослини цілком переносять.

Всі папороті люблять дуже зволене повітря, їм би вологість відсотків у сімдесят була б якраз. Але сухе повітря міських квартир змагатися з тропічним не зможе, тому листя папороті потрібно постійно обприскувати з пульверизатора.

Зате звичну кімнатну температуру папороті переносять непогано. Влітку і за 30 росте, взимку освоїться і за дванадцяти. Не любить тільки протяги і якщо дуже вже охолоджується волога земляна грудка. У цьому разі порушуються природні процеси, і папороті починає чахнути.

Поливати ґрунт папороті потрібно вже тоді, коли трохи просох верхній ґрунтовий шар. Звичайну воду з-під крана відстоюють, тільки потім поливають рослину.

ґрунт для тропічних жителів краще брати легкий, щоб добре пропускав повітря і дрениувався, не дозволяючи воді застоюватися. Керамзит

Якщо порушувати ці нескладні правила, папороті почнуть хворіти. Вони схильні до борошнистої роси, антракнозу, сірої та кореневої гнилі. Щойно зрозуміли, що рослина хворіє, її перестають поливати, видаляють ділянки з ознаками хвороби, землю і листя обробляють фунгіцидами. Якщо постраждало коріння, то папороті доведеться очистити та пересаджувати. Як і інші кімнатні рослини, папороті можуть постраждати від павутинного кліща, попелиці, щитівки та трипсів. Впоратися з ними допоможуть інсектоакарициди й карантин від сусідів.

Пересаджують папороті в широкі невисокі горщики, відокремлюючи від основної маси рослини частину з корінням. Хтось із квітників і спорами пробує розмножувати, але це вже вищий пілотаж. Молоду рослину пересаджують щорічно, дорослу – удвічі-утричі рідше. І пересадку краще запланувати на лютий-березень.

Джерело: Ukr.Media

4 грудня середа	5 грудня четвер	6 грудня п'ятниця	7 грудня субота	8 грудня неділя	9 грудня понеділок	10 грудня вівторок
0° + 1°	0° + 1°	- 1° + 1°	+ 1° + 4°	+ 1° + 2°	+ 2° + 4°	0° + 3°
740 ТИСК, ММ	743 ТИСК, ММ	737 ТИСК, ММ	735 ТИСК, ММ	729 ТИСК, ММ	729 ТИСК, ММ	731 ТИСК, ММ

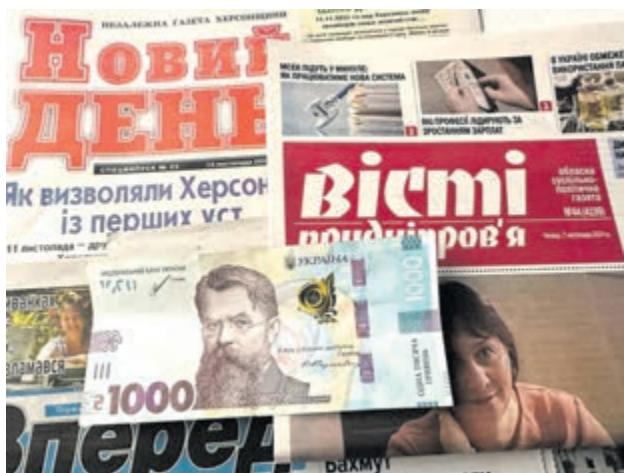
Українці зможуть передплатити пресу за програмою «Зимова єПідтримка»

3 грудня 2024 року українці отримають можливість використати 1000 гривень державної допомоги за програмою «Зимова єПідтримка» для передплати вітчизняних газет та журналів.

Укрпошта спільно з Національною спілкою журналістів України вітають урядове рішення щодо включення преси до переліку послуг програми та закликають громадян підтримати українські друковані медіа.

«Передплатити улюблені друковані видання через Укрпошту за програмою «Зимова єПідтримка» – це просто, зручно і корисно. Ви отримуватимете доступ до актуальних новин і культурних подій, водночас підтримуючи українське слово. А ми доставимо ваші газети чи журнали туди, де ви є, – у великі міста, маленькі села, безпечні райони чи навіть на лінії фронту. Адже Укрпошта завжди поруч, у кожному населеному пункті нашої країни», – зазначає генеральний директор Укрпошти Ігор Смілянський.

«Включення преси до програми єПідтримки – це стратегічно важливе рішення, яке допоможе зберегти і розширити читачську аудиторію друкованих ме-

діа. В умовах війни газети та журнали виконують особливу місію з інформування суспільства, тому механізм підтримки через стимулювання читачього попиту є надзвичайно актуальним», – наголошує голова НСЖУ Сергій Томіленко.

Оформити передплату можна у будь-якому відділенні Укрпошти, повідомивши оператора про бажання використати кошти єПідтримки. Доступні варіанти передплати – від одного місяця до року, з початком доставки від січня 2025 року. Важливо, що послуга доступна по всій території України, включно з прифронтовими територіями.

Укрпошта та НСЖУ закликають редакції ак-

тивно інформувати читачів про нові можливості передплати та проводити роз'яснювальну роботу щодо механізму використання коштів єПідтримки.

ДОВІДКОВО:

- Отримати єПідтримку можна через застосунок «Дія» або у відділеннях Укрпошти;

- Окрім передплати преси, кошти можна використати на оплату комунальних послуг, придбання ліків, продуктів харчування та інших товарів українського виробництва;

- Соціальна програма «Зимова єПідтримка» ініційована Президентом Володимиром Зеленським і діє з грудня 2024 року.

РЕКЛАМА

ТОВ ТЕХНІЧНИЙ ЛІЦЕЙ
постійно проводить індивідуальне навчання та підвищення кваліфікації
ТРАКТОРИСТІВ-МАШИНІСТІВ С/Г ВИРОБНИЦТВА.

067-410-12-15
097-675-58-35
067-799-04-27

ПОЧАТОК ЗАНЯТЬ З МОМЕНТУ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ НА НАВЧАННЯ.

ПРОДАЄТЬСЯ ТОРФОБРИКЕТ
для опалення

Доставка по домовленості
380673645617

БУДМАТЕРІАЛИ
ДОШКА ПОЛА, БРУС
ВАГОНКА, РЕЙКА МОНТАЖНА

ВСЕ НАЙКРАЩЕ У НАС

Тел.: (097) 74-55-459
(096) 909-34-59

0 800 213 103
телефонуйте до контакт-центру системи з надання безоплатної правової допомоги

ПРАВОВА ДОПОМОГА ПОРУЧ

ВТРАЧЕНИЙ ВІЙСЬКОВИЙ КВИТОК СЕРІЯ АВ № 728122, ВИДАНИЙ НА ІМ'Я БЛАЖИЄВСЬКОГО ДМИТРА ВАЛЕНТИНОВИЧА, ВВАЖАТИ НЕДІЙСНИМ.

РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ В ГАЗЕТІ

Відділ реклами:

067 412-89-81

**НАС ЧИТАЮТЬ
10 000 РОМАНІВЧАН**

Цікаві факти про корисні копалини

• Мінерали і гірські породи, які використовуються або можуть бути використані в народному господарстві, називаються корисними копалинами (мінеральною сировиною).

• Видобуванням корисних копалин люди займаються з давніх часів. Ще на ранніх стадіях свого розвитку людина розумна активно використовував ті ресурси, які надавала їй природа. Спочатку це було те, що перебувало на поверхні – вода, деревина, каміння.

• Надалі людина стала все частіше ставити собі питання: а що ж корисного може бути заховане під землею? І надра нашої планети піднесли їй чимало приемних сюрпризів.

• Використання людьми корисних копалин важко переоцінити. З тих пір, як людство освоїло видобуток корисних копалин, технічний прогрес почав розвиватися стрімкими темпами.

• Найбільш важливими для розвитку людства корисними копалинами стали метали і паливо. Саме освоєння видобутку та обробки кам'яного вугілля і заліза

різко просунули технічний прогрес вперед.

• Існує безліч корисних копалин, які видобуваються з надр землі. Найважливішими видами корисних копалин є паливні (або горючі), рудні (металеві) і нерудні. Іноді окремо виділяють сировину для будівельної індустрії.

• В надрах нашої планети залягають сотні, якщо не тисячі різних видів корисних копалин. Освоєнням і видобутком мінеральних ресурсів займається окрема галузь науки і техніки, іменована гірською справою.

• Деякі з корисних копалин твердіше сталі (як, наприклад, алмази), інші ж – кришаться і розсипаються від найлегшого удару (каолін). Окремі види видобутих корисних копалин перебувають у рідкому (нафта) чи газоподібному (природний газ) агрегатному стані. Їхня розробка ведеться за допомогою спеціальних свердловин.

• Корисні копалини в земній корі можуть перебувати у вигляді розсіпів, гнізд, пластів, лінз. Скупчення декількох родовищ нерідко формують цілі басейни, провінції, рудні поля.

• Перше місце за обсягами видобутку серед усіх корисних копалин займає кам'яне вугілля. Від нього і досі залежить енергетична галузь багатьох країн.

• Вугілля – найбільш поширена копалина, яка використовується у виді палива. З 20-метрового шару торфу під тиском утворюється лише 2-метровий пласт вугілля. Якщо аналогічний шар мертвої рослинності залягає на глибині 6 кілометрів, то пласт вугілля буде мати всього 1,5 метра.

• Золото було визнане одним з найбільш гнучких металів. Золото використовують при виробництві точних приладів і різних прикрас. Воно використовується навіть для виготовлення швейних ниток. З однієї унції золота можна отримати нитку довжиною близько 80 кілометрів.

• Золото – м'який, ковкий метал жовтого кольору, важкий, на повітрі не окислюється. У природі зустрічається головним чином у чистому вигляді (самородки). Найбільший самородок вагою в 69,7 кілограма був знайдений в Австралії.

• Золото зустрічається і у вигляді розсіпу – це результат вивітрювання і розмиву родовища, коли крупинки золота звільнюються й несуться, утворюючи розсіпи. Оскільки в природі золото зустрічається в невеликих кількостях і видобуток його пов'язана з великими витратами, то воно і вважається дорогоцінним металом.

• Залізна руда здавна використовується людиною. Археологам вдалося довести, що виготовлення перших предметів із залізної руди датується I-III століттями до нашої ери. Першими використовували цю корисну копалину жителі Месопотамії.

• Залізні руди – природні мінеральні скупчення, містять залізо. Вони різноманітні за мінералогічним складом, кількістю в них заліза і різних домішок. Домішки можуть бути цінними (марганцевий хром, кобальт, нікель) і шкідливими (сірка, фосфор, миш'як). Головними є бурий залізняк, червоний залізняк, магнітний залізняк.

Джерело: tsikavi-fakty.com.ua